

מסורת הש"ס

(א) מִמֶּיךָ יֵיגֶה, נֵעַ
 תּוֹסֶפֶת מִיָּדָה עַל דִּי' אֵת, תִּשְׁלַח
 (ב) זֶלַי וְתַשְׁלֵחַ הַכֹּל לְרֹב
 יוֹגֵר, לְבִשְׁאֲלֹתוֹ פ'
 נֶשֶׁא פ' קָלָא אִימָא וְכַל
 תְּבוֹלָת שְׂדֵה אֲמֵר אֲדִי וְכַל
 וְבוֹה מִזֵּבֵן פ' דִּי'
 הֲרֹבּוֹ, (ג) זֶלַי וְתַשְׁלֵחַ,
 (ד) עֲרִיבּוֹן דַּל נֵעַ
 שְׁמִינִי, (ה) קִדְּשִׁין לֵא
 וְשֵׁם נִסְמָן וְע' מוֹס' מִזֵּר
 כִּד: דִּי' אֵת שְׁמִינִי
 פִּירִיז (ו) אֲרִי, (ז) יִרְמִיָּה
 עֲרִיזִן בְּעֶרְךָ שְׁקָר ב'
 שְׁמִינִי וְכַל שְׁמִינִי
 פִּרְשָׁה נֶשֶׁא סִימָן קָלָא,
 (ח) שְׁמִינִי.

תורה אור השלם

1. וּכְפָרְץ הַדָּבָר הַרְבֵּי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רָאִשֵׁית דָּגָן
תִּישׁוּשׁ וְצִקְרָה וְדִבְשׁ וְכֹל
הַבּוֹטָאט שָׂדֶה וּמִמֶּנּוּ
הַכֹּל לִרְבֵּי הַבְּיָאָה:
דברי הימים ב' לא ה
2. אֲבָרָה (יח) כָּבֵד חֲפָזָהּ
שְׂרִים כְּרוֹה נִדְבִי הָעָם
בְּמִשְׁחָק בְּמִשְׁעָתָם:
מִמֶּנּוּ:
(יט) וּמִמֶּנּוּ נִחְלִיאֵל
וּמִנְחִיאֵל בְּמוֹת:
בְּמִדְבַר כ"ח י"ט
3. וּמִבְּמוֹת הַגִּיָּא אֲשֶׁר
רָאִשׁ
הַפְּסָדָה וְנִשְׁקָדָה עַל פְּנֵי
הַשִּׁמְשׁ:
בְּמִדְבַר כ"ח י"ט

הגהות הב"ח

(ה) גמ' תמא גמי הדי
 ושור: (ג) שר"ה דיה ר'
 ומיר וכו' בכל מי דמח
 דרגן משמע: (א) דמח
 אמר רבי למהס דגן
 כל דמירגן משמע: הס"ד
 ואח"כ שמי מצי' ופכורו
 וכו' מירי דמירגן: הס"ד
 ואח"כ שמי דלח' דמירגן
 ואח"כ מירי אלח' (ז) דמח
 ותבואת וכו' מחמשת מינין
 קאמר ואיךר דתבואה
 הס"ד: (פ) ד"ה תלחלח
 שנעשה (ו) (י) ד"ה
 שוקועין כי כמו שזקוקין.
 י"צ ע"ל פירוש סוף
 דף ט:

מוסף רש"י

הדין מיזגא דרבי
למיזגא דרבא כו'. רב
יוסף סגי נהור הוה ולא
היה רואהו והכירו בעטם
היין שהוא מזוג, לפי שהיה
מכיר רב יוסף במזוגו של
רבא מתחלה שהיה בקי
ליתן מים במדה (ערוברין
(.TJ).

רעז"י

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

ר"ן נה.

עין משפט
נר מצוה

ה א ב ג מיי פ"ט מהל'
נדרים הל"ט טוש"ע
יו"ד סי' ריז סעי' יח:

מפות

מתניתין אסור בפור
החציר. לר
מדי לדרגן משעמדין
אזוהו כברי נקרא נגן;
ובפירין חדרב. סמק
אזוהו כדברי הויטוס שמק
חוקיוס ליציא התעשרות
לזאור ליציא המקדש
ובפרין תקמוהו הרנו ינ
שיאל עמשר נגן מירוש
ויצהו לרוב מנזלת שר
לרוב והשתא ס"ד דכל
פזול השתא לנזור נגן
פזול השתא אספא דקרא
סמק דמתיב כל מנזלת
השתא לרוב ואזי נגן
מילי לדרגן משעמדין ליל
והיכאכל כל מנזלת שר
והי לדרגן דמתיב באורייתא
עמשר נגן כל משעמ
אלא ה' מנין מילי הסו
לדרגן הויטוס מתיב
מילי דלי בלשון צ"ח משעמ
כל מנין דרגן הנזל
ונני משעמ כל מילי: הבל
מדרס. אפילו נגן שאין
קבור אלף מנין מנין;
אזוהו דרס. וקסא. וליציא לרבי
מזל דמתיב מותיב האלן
אזי לאתיי פירות האלן
הבל: בובאר שפיר לחוד.
דדל משעמ כל מילי:
עליתא. כל מנין מדרגן
משעמ: ה' אז מביעיא
ליה. ה' פירות אקרי
עליתא כל דבר אוכלין
מקרי עליתא וכן שאר
נכסין עליתא מילי דהו
כנס משעמ י קמישעמ
ליה שר מתיב שר
ספית מ' אמרין קין
דמתיב וספית פוחסין
כלל כ' ומשעמ לאו כלל
עליתא עליתא משעמ
מדי דמנזח ולי מתיב
דקדוח: אז רלמא מין
אזי דיע פחתייהו:
שפוחסין מעט מעט וזמן
מזוכיב מיל [מדין] משעמ
מדי שפיר עליתא:
שרא מופקד לכל. שסיס
מלמד מרסן לכל: ששוקב.
כלל חוקיוסיהו דהרמס:
ה' חוקיוסיהו:

פירוש הרא"ש

מתני' אסור בפול המצרי
יבש. דדגן כל מיני דמדיגן
משמע שעשין ממנו כרי
והטורד מן הדגן אסור
כל מיני קטניות שעשין
מסס כרי: גמ' ובפרוין
הדבר. מקרא הוא בדברי
הימים על חזקיהו שמקן
לעשר מפירות ירק וכאשר
נחזקוה התקנה הרבו וכל
ישאל לדיח מעשר כנל:
אז אברהם דני כל המדות

מתני' אלא מחמשת מינין. חטה ושעורה וכוסמין ושיפון ושבזלת
שועל: רבי מאיר אומר כו'. זהא ודאי מודינא לך
שהנודר מן התבואה אינו אסור אלא מחמשת מינין אבל הנודר מן
הדגן אסור בכל מין דמדידנן ^(א) משמע דבר שעושין ממנו כרי

וּפֹל הַמֶּלֶךְ יֵשַׁע עֹשִׁין מִמֶּנּוּ כִּי
וְלֹהֲכִי אָסוּר: גַּב' לְמִימְרָא דְדָגוּ.
וּדְכֵתִיב בְּקֶרֶךְ כָּל מִין דְּמִידָּגן מִשְׁמַע
וְחֵיִיב בְּמַעֲשֵׂר מִן הַתּוֹרָה וְאִפִּי מִשְׁאֵר
מִיֵּינִין מִדְּקִטְיָה הַיּוֹדֵר מִן הַדָּגָן אָסוּר
בְּכָל: וּכְפָרֹן הַדָּבָר כְּלוּמָר קִיבְלוּ
עַלֵיהֶם תִּקְנֵתָם שֶׁל חֻזְקוֹהֶם לְעֹשֶׂר הָאֵל
כְּדִכְתִּיב הִרְצוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' אִי
אִמְרַת בְּשִׁלְמָא דְדָגוּ לֹא מִשְׁמַע אֲלֵא
מִחֲמַשְׁתָּ מִיֵּינִין הֵיִינוּ לְהַתָּא קֶרֶךְ
לְמִימָר הִרְצוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּלְפִי דְבַר
שֶׁלָּא נִתְחַיֵּב בְּמַעֲשֵׂר מִן הַתּוֹרָה כְּבוֹן
שֶׁאֵר מִיֵּינִי דְּמִידָּגִי הֵיוּ מַעֲשִׂים כְּדִי
לְהַחֲזִיק בְּתִקְנָה אֲלֵא אִי אִמְרַת דָּגוּ
כָּל מִיֵּינִי דְּמִידָּגן מִשְׁמַע מֵאִי וּכְפָרֹן
הַדָּבָר הִרְצוּ כְּלוּמָר מֵה הוֹסִיפוּ עַל
מֵה שֶׁכָּחוּ בְּתוֹרָה: אִמֵּר אֲבִי. (א)
כָּל דְּמִידָּגן מִשְׁמַע וְאִפִּי וּכְפָרֹן הַדָּבָר
הִרְצוּ לְאִיתוּי פִּירוֹת הָאֵילָן וִירֵק
דִּהִרְצוּ בּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִיתָן מֵהֶן
מַעֲשֵׂר דְּמַלְאוּרִיתָא לֹא תִחַיֵּיב בְּמַעֲשֵׂר
אֲלֵא מִיֵּינִי דְּמִידָּגן לֹא מִשְׁמַע אֲלֵא
מִחֲמַשְׁתָּ מִיֵּינִין: וּבִצְוֹת הַשָּׁדָה לְרוּב.
אֲלֵמָא דְּתִצְוֹתָא מִשְׁמַע לֹא מִיֵּינִי דֵּהָא
דְּכֵתִיב תִּצְוֹת הַשָּׁדָה כְּלוּ מִחֲמַשְׁתָּ
מִיֵּינִין (ו) דְּלִקְרוּ תִצְוֹתָא: תִּצְוֹתָא
סָתֵם לֹא מִשְׁמַע אֲלֵא מִחֲמַשְׁתָּ מִיֵּינִין

תבואת השדה משמע כל מידי הגדל
מן השדה: פקיד. כזה בנאותו:
הידי מיקרי. כלומר ממה אגבה
אנא מהמש מיני. וזינו גובה אלל
מחמת מינין: עוללת. משמע כל
משנה ופרי משאר פירות משמכין
כזה לגבות מהן: אהדרו לקמין
דרכא. לאותה תשובה: שר כס
ושר ספינוס. גובה מהן או לא: מי
אמרינן כיון דפחאן. שמתחרינן כל
ומן שמתיינינן: לאו עוללת. מיקרו
שאין עולה ומשכיח ולא גבי מינייהו:
אין דילמא כיון דלא ידע פחסייהו:
שעל ד על ד מתחשר ואינו יוכר
פחיתותו להדיא והואיל ונוטל הימנו
שכר עולה ומשכיח הוי ויהבו ליה
מההוא אגרא: אמרו קמי דרב
יוסף. הא דאמר רבא דהא לא
מיבזיעא ליה דעוללת כל מידי משמע:
דמי למוציא דרבא. שכשהיה רבא
לומד לפניו היה מחזק לו צענין זה:
לא קיסין ארעך לו. לפי ש
מלמד תורה בחנם לכל: נחליא

מתני' הווד מן הדגן אסור כפול המלרי יצא. דכין דמדיגן
שעושין ממנו דגן סבירא ליה לר' מאיר דדגן מיקרי:
גמ' ופפרוז הדגן. מקרא הוא ד"ה. דכימי חזקיה לא היו
ורזין להפריש תרומות ומעשרות עמד חזקיה ותקן שיביאו אותם בית

ה' וכתיב וכפרוך הדבר שנתחזקה
וגברה תקנתו של חזקיה: הרבו בני
ישראל וגו' ואי אחרים דגן כל
דמדיגן משמע מאי וכל תבואה השדה.
דלא כל דמדיגן וגו' בכלל דגן ואס'
כן כל תבואת השדה בכלל: לאתווי
פירוש האילן וירק. שאין עושין דגן
מהן: הכל מודים בנודר מן התבואה
וכו'. דאע"ג דתני לה במתניתין
בלשון יחד דבר הכל היא: מהו
דסימא תבואה כל מיני משמע.
מדמתרגמינן עללתא ועללתא משמע
כל מיני דלאמרינן לקמן: בר מה
שמואל פקיד וכו' עללתא היכי
מיקריא. שלא היה לו לרצא ליטול
אלא מעללתא שייחד לו [בר] מר שמואל:
אינו אסור אלא בתמסא המיני.
והוה סבירא ליה לרצ יוסף דכיון
דעללתא תרגום תבואה הוא חמשת
המינין בלחוד משמע: עללתא כל
מיני משמע. דעללתא לשון ביאה
והכנסה ושבח: הדין מוגא דמי
למוגא דבריה דרצ יוסף בר חמא.
דמויג על חד תלתא מיא דרצא הוא
דאמר^ט כל חמרא דלא דרי על חד
תלתא מיא לאו חמרא הוא: מאי דכתיב
ומדבר מסנה. נתכוון רצ יוסף
להוסיף רצא שיהא שפל רוח ציומר:
כל

שְׁמַע אֱלֹהִים הַמִּינִין א"ל אֲבִי
שָׁמַע אֱלֹהִים מִחֲמַשְׁת׃ הַמִּינִין עֲלֵלְתָּא כָּל מִיּוֹלִי מִשְׁמַע
אֱמַר הָאֵל לֹא קָא מִיבְעִיָּא לִי דְעֲלֵלְתָּא כָּל מִיּוֹלִי
כְּעִיָּא לִי שְׂכָר בְּתִים וְשְׂכָר סְפִינוֹת מֵאִי מִי אֲמִרִין
נָא הֵיא אוּ דִילְמָא כִּיּוֹן דְּלֹא יָדִיעַ פַּחְתִּיּוּהוּ עֲלֵלְתָּא
דְּרַב יוֹסֵף אֲמַר וְכִי מֵאַחֵר דְּלֹא צָרִיךְ לָן אֲמַאי שְׁלַח
עֲרַבָּא וְאַתָּא לִקְמִיָּה בְּמַעֲלִי יוֹמָא דְּכַפּוּרִי אִשְׁכַּחִיָּה
גַּם קְמִיָּה כְּסָא דְּחִמְרָא אֲמַר לִיָּה הֵב לִי דְּאֲמִיּוֹגִי לִיָּה
גַּם אִיָּהוּ כְּסָא דְּחִמְרָא כִּי קָא שְׁתֵּי אֲמַר דְּהִדִּין מִיּוֹגָא
הֵדְרַב יוֹסֵף בְּרַחְמָא אֲמַר לִיָּה הוּא נִיָּהוּ אֲמַר לִיָּה
יָדִי דְּאֲמַרְתָּ לִי פִּירוּשָׁא דְּהִדִּין מִילְתָּא מֵאִי דְּכַתִּיב
נִתְּנָה נַחֲלִיאֵל וּמִנְחִלִיאֵל בְּמוֹת א"ל כִּיּוֹן שְׁעוּשָׁה
יָשׁוּא מוֹפֵקֵר לְכָל תּוֹרָה נִיתְּנָה לוֹ בְּמַתְנָה שְׁנֵאֲמַר
נִיתְּנָה לוֹ בְּמַתְנָה נַחֲלוֹ אֵל שְׁנֵאֲמַר וּמִמַּתְנָה נַחֲלִיאֵל
לְגִדּוּלָה שְׁנֵאֲמַר וּמִנְחִלִיאֵל בְּמוֹת וְאֵם הַגְּבִיָּה עֲצֻמוֹ
רִיבִי בְּמַתְנָה הֵנִיא וְלֹא עוֹד אֱלֹהִים שְׁשׁוֹקְעִין אוֹתוֹ
פַּה עַל פְּנֵי הַיְּשִׁימוֹן וְאֵם הַחוֹדֵר בּוֹ הַקֵּב"ה מְגַבִּיָּהוּ
שְׁנֵאֲמַר
זֶה כִּי לְהַסְפִּיל דַּעְמוֹ: כַּמְדַּבֵּר שְׁהוּא הַמִּינִין לְכָל
כִּמוֹ מַחֲלָה: שְׁשׁוֹקְעִין אוֹתוֹ: כֹּאֲרֵן. כִּמוֹ (1) הַמִּשְׁקוּץ:
חִילָקָא

דגן דכחי בקרא היינו מה שנקרא דגן בלוז בני אדם ואי דלמדין משמע מאי האי כל (פיסקא) הכל מודים בגורד מן התבואה שאינו אכור אלא בתבואת המדין. ולא מומא ירי הסוכה בתבואה ודגן: דעללתא כל מילי משביע. שם ענללתא משמע כל דבר מעולה השכר: דמי האי מוטיא נב: שהיא גזיל הכל הדעה מים ציין דכאשתא בתחלת פרק המצוה: ואי תמרה להי: שהוא מופקר לבל ללמוד ומרומי לבל:

מתני' ⁽⁶⁾ הנודר מן
יבש דברי רבי מאיר ו
בחמשת המינין רבי
התבואה יאינו אסור
אבל הנודר מן הדג
בכפירות האילן ובירק
כל דמידגן משמע מ
הדבר הרבו בני ישראל
ויצאנה וכל תבואת
אמרת דגן כל דמידגן
הדבר הרבו אמר אבי
וירק: ר' מאיר אומת
וכו': אמר ר' יוחנן
התבואה שאין אסור
תניא נמי הכי ⁽⁶⁾ שו
שארין אסור אלא מה
דתימא תבואה כל מ
דלא משמע כל מילי
הדבר הרבו בני ישראל
לחוד תבואת שדה
פקיד דליתגון תליסח
עללתא דנהר פניא ש
יוסף עללתא היכי כ
⁽⁷⁾ גמתינן היא ושוי
שארין אסור אלא מחס

מִי דְּמִי תְּבוּאָה לֹא
וְאֶהְרֹתוּ לְקִמְיָה דְּרִנָּה
מִשְׁמַע הֵדָּא הוּא דִּיא
כִּיּוֹן דְּפַחְתִּין לֹא עֵלְלָא
הֵיא אִמְרוּה רַבִּנָּן קִמְיָה
לֵן אִיקְפֵּד רַב יוֹסֵף שִׁי
לְשִׁמְעִיָּה דְּהוּה קֵא מִ
אֲנָא יְהִי לִיה וְקֵא מִ
דְּמִי לְמִזְנָא דְּרַבָּא בְּרִי
לֹא תִּיתִיב אֲכֻרְעָךְ
וּמִמְדַּבֵּר מִתְנֵה וּמִמְדַּבֵּר
אֲדָם אַתְּ עֲצַמּוֹ כְּמִדְּכִי
וּמִמְדַּבֵּר מִתְנֵה וְכִיּוֹן
וְכִיּוֹן שִׁנְחָלוּ אֵל עוֹלָא
הִקְבִּי"ה מִשְׁפִּילוֹ שְׁנֵא
בִּקְרָעָה שְׁנֵאמֹר ³וְנִשְׁ

מים לבו שאל לו מק
(ה) נעשית לו התורה